

FRANCE BEVK: DVE ČRTICI.

IZ LETA 1914.

Jutro je. Nebo je od vzhoda pobledelo, dobilo zlat sijaj, ki se je bolj in bolj prelival v srebrno bleščavo, in zadnja zvezda je hitela, da zatone. Griči so dvignili svoje prsi v bujni zrak, poln življenja, in so globoko zasopli; trave in drevesa so se zganile.

Nekateri ljudje so vstali in drugi so imeli zadnje mučne sanje.

Težka, glasna pesem je odmevala daleč za vasjo. Krepko grlo je pelo prečudno melodijo s prečudnimi besedami. Dvoje splašenih vran je letelo čez vas . . .

»Hooo-hoooj!« Pri prvi hiši je zabobnelo na vrata. Zaškripali in zastokali so rožanci pod težkimi pestmi, vrata so se udajala. Šipe v bližnjih oknih so zašklepetale. Cela hiša se je nalahko potresla.

»Hooo-hoooj! Vsi bomo šli! Vsi bomo šli! Od osemnajstega do dvainpetdesetega leta! Vsi na vojno! Ukaz je prišel! Moj brat je že šel, moj sin je že šel! Tudi mi! Gorje vam, žene in otroci! . . . Hooo-hoooj!«

Ljudje, ki so vstali, so obstali presunjeni in poslušali. Oni, ki so spali, so se v sanjah premetavali in se niso mogli zbuditi.

Pri drugi hiši je udarila pest na vrata v taktu stenske ure . . . Močan, hreščeč glas je vpil, na vsak udarec zlog, kot bi prihajal glas iz globoke, obokane kleti. V glasu je bila groza, dušeč strah in jok moža.

»Hooo-hoooj! Vsi bomo poginili! . . . Gorje vam, žene in otroci!«

Ljudje so planili iz spanja, kri jim je burno zaplala v udih, oči so se široko razprle in izraz tajne groze se je razlil čez obraz . . .

»Kaj je? Kaj je?«

»Vsi bomo šli! . . .«

»Vsi bomo poginili!«

»Gorje vam! . . .« Kot bi donel iz neznane globine, tako temen, votel in strašen je bil glas. V majhnih presledkih se je oglašala melodija in odmevala od hiš kot mrtvaška pesem.

Ljudje so mrzlično trepetali. Vsa vas je trepetala. Oblačili so se naglo, pa niso mogli najti obleke. Žene so jokale brez solz, pritajeno stokaje strahu in groze —

Bum-bum-bum! — od hiše do hiše.

»Gorje! Vsi smo obsojeni! . . .«

Ljudje so se prikazovali na oknih. Polnagi. Vroča čela so naslonili na mrzle šipe in oči so strmele . . . Če sta bila dva, sta se plaho stiskala drug k drugemu . . . Možje so nalahno odpirali vrata in gledali skozi ozko špranjo na vas.

»Prišlo je: vsi od osemnajstega do dvainpetdesetega leta! . . . Tudi jaz, ki imam ženo in pet otrok . . . Hooo-hoooj!«

Skozi vas je šel, močan, čokat, gologlav in golorok, z odprto srjaco, da so se videle široke, porasle prsi. Na nogah šlape. Razmršeni lasje so obkrožali širok, razoran in kosmat obraz; usta odprta in oči izbuljene: glorijska groze.

Ko je šel od hiše do hiše, zibaje se, kot bi se opotekal, in plavaje z rokama, je pel nerazločno pesem . . . Pri slednji hiši je udaril s pestjo na vrata in kričal z glasom, kot bi pel psalm. Preroške besede so žgale huje kot ogenj, udarjale huje kot volovska žila . . .

Nekatero žene so se sesedle: »Bog! Nikomur ne bo prizaneseno! . . .«

»Lakota pride in požigali bodo!«

»Tudi na nas je prišla vrsta . . .« so rekli možje s počasnim, poudarnim glasom in so skoraj zajokali. Obrnili so se proč od ženâ.

Po celi vasi, kot da je naznanjen sodnji dan.

Hiša, na katero je udaril neznani mož, je zatulila, vrata so se zaprla in še pogledati si ni nihče upal na cesto. Ponekod so molili. Par mož je klelo in stiskalo dlani.

»Hooo-hoooj! Nič ne bo ostalo živega! Še zemlja se bo izmaknila in vse se bo zdrobilo!«

Vsi so po ukazu nagona upognili hrbte: ne smrti, ne smrti! Nekaj jim je stisnilo srce, da je za trenutek nehalo bîti. Nič več joka, ne besed . . .

On pa je šel skozi vas, široko, mogočno, z dvignjeno glavo in mahajoč z rokami, kot da je kralj, in je pel . . . Iz vasi se je gubila njegova pesem in udarjala nazaj in tolkla na vrata in zvenketala ob šipah.

Ljudje so gledali za njim, ko se je izgubljal v grmovju, le njegova zamazana srjaca se je še gibala med vejevjem . . .

Norca so vojaki še tisti večer ujeli in zaprli.